



## Høringsvar til Natura 2000 planerne for områder 168, 171, 180 og 183

Møn Naturforening ser generelt den øgede rekreative brug af Møns natur som en betydende, og voksende, trussel mod dyrelivet. Vi ser gerne, at den mønske natur, herunder Natura 2000, bliver brugt i rekreativt øjemed – blot det foregår på naturgrundlagets præmisser.

Naturturismen indgår som helt centralt element i Vordingborg Kommunes strategi for lokal udvikling på Møn, formuleret i "[Strategi for bæredygtig turisme](#)" fra april 2021. I den såkaldte [Udviklingsplan for 17 kommuner i Region Sjælland](#) (august 2020), er Møn bestemt til at være en turismemæssig "vækstdynamo".

Når Fehmern-forbindelsen om få år står klar, vil besøgstykket øge markant. Da vil ca. 20 mio. nordeuropæere kunne nå Møn på en par timers køretur!

Nævnte Strategi og Udviklingsplan er udformet med uforholdsmæssigt stor indflydelse fra turistbranchen – og mange blinde vinkler i øvrigt. Hverken Strategi eller Udviklingsplan er underlagt miljøvurdering.

Set i det lys, mener vi det er særdeles vigtigt, at den nye generation af Natura 2000 planer sikrer, at skadelig menneskelig forstyrrelse kan forebygges og undgås, helt på linje med andre former for trusler mod udpegningsgrundlag og beskyttede arter.

Vi sendte 14.9. 2020 [kommentarer til Natura 2000 basisanalyserne](#), hvor vi gjorde opmærksom på eskaleringen af outdoor aktiviteter.

Den 19.7.2021 henvendte vi os til myndighederne med "[Rekreativ udnyttelse af Møn og farvandet omkring Møn](#)", hvor vi uddybede konkrete problematikker og stillede spørgsmål.

Vi fik [svar fra Miljøministeriet \(J.nr. 2021-11366\)](#), hvor der bl.a. står, at spørgsmålet om forstyrrelse vil blive vurderet i forbindelse med de Natura 2000 planer, som nu er i høring. Det er naturligvis opløftende.

Vi noterer, at Miljøstyrelsen har fokus på problematikken via [DTC-notat fra februar i år](#) om forstyrrelsestrusler i to udvalgte Natura 2000-områder, samt i en kommende rapport om samtlige Natura 2000-områder, som er færdig i juni 2022.

Vores bidrag til den aktuelle høring om Natura 2000 planer er i to dele:

1. Generelt med en række betragtninger, som leder til konklusionerne, at

- Natura 2000 planerne bør pålægge de lokale myndigheder at arbejde med strategier for **hvordan den nødvendige uforstyrrelse kan sikres / genetableres** specifikt set i relation til turismeplanerne.

- At der af Natura 2000 planerne endnu mere tydeligt bør fremgå, at menneskelig forstyrrelse er en trussel, således at alle planer, projekter etc. specifikt skal vurderes på det parameter.

2. Områdespecifikt, hvor vi nævner nogle problemer i de 4 områder.

### 1. Generelt:

Natura 2000 forpligtelserne er bindende for myndighederne, samt ligger til grund for myndighedsudøvelsen i øvrigt, hvilket er bekræftet via EU-domstolens retspraksis. Når vi alligevel på lokalt niveau oplever, at Natura 2000 ikke vægtes med den fornødne tyngde, så ser vi hovedårsagen hertil i, at der samlet set er et massivt økonomisk og politisk pres, som "overdøver" naturdirektiverne:

Økonomiske interesser fra lokale og andre interessenter og brancheorganisationer, inkl. statslige målsætninger om at vækste turisme. Politiske ønsker via myndigheder og interesseorganisationer om at få flere danskere ud i naturen, hvilket naturligvis i sig selv er positivt, men i praksis ofte ses tilsidesætte beskyttelseshensyn.

Rekreativ udnyttelse har helt andre karakteristika end eksempelvis trusler fra almindelige regulerbare og forudsigelige projekter, såsom infrastruktur og industri, bl.a. fordi:

- Turismen er konjunkturfølsom og påvirkelig af forskellige tendenser. Hvilken vandsport er "in", mere eller mindre tilfældige påfund der går viralt, "cool" at være tæt på naturen etc.
- Meget af turismen går under Natura 2000 screenings radar. Problematikkerne "fanges ikke ind" af de sædvanlige screenings osv. procedurer.
- Den kumulative effekt er betydende. Men den går under radaren, da projekterne vurderes enkeltvis, i de tilfælde at de i det hele taget er genstand for vurdering.
- Nogle turismetiltag overlapper flere myndigheders ressortområder, hvilket giver en diffus ansvarsfordeling, til fordel for diverse projektmagere, men til ulempe for naturbeskyttelsen. Et eksempel herpå er det løst formulerede paraplyprojekt ["Kystprojektet"](#).

Mange af arterne på udpegningsgrundlaget i de mønske Natura 2000 områder trives, fordi de her finder de uforstyrrede lokaliteter, som de har brug for. Dette fremgår af basisanalyserne.

Hvordan sikres den fornødne uforstyrrelse fremover? Hvordan sikres, at uforstyrrelsen genetableres de steder, den er gået tabt?

DTC-rapporten pointerer (s.6.), at vidensniveauet omkring menneskelig færdsel og udviklingen i menneskelige aktiviteter i fuglebeskyttelsesområderne er yderst begrænset.

Ligesom for andre typer af trusler, må vi udgå fra, at forsigtighedsprincippet og omvendt bevisbyrde følger af EU:s lovgivning og retspraksis.

Vi ser derfor en nødvendighed i, at Natura 2000 planerne anviser eller tematiserer, hvordan den rekreative brug kan planlægges og reguleres, så turismen sker på Natura 2000's præmis og ikke omvendt.

Vordingborg Kommunes markante vækststrategi for turisme, med natur og outdoor som trækplaster, baserer sig på en markant øget overnatningskapacitet via store feriecentre. Aktuelt har kommunen vedtaget planerne for [Sukkerfabrikken i Stege](#), som skal have plads til 2.500 overnattende gæster. Projektområdet ligger midt imellem Natura 2000 områderne 168 og 180, klos op af vildtreservat. Projektet, som er omfattet af den statslige forsøgsordning for Kyst- og Naturturisme fra 2015, er særligt defineret ved s.k. "blå turisme". I projektet indgår 25 huse på pæle i vandet i Stege havneindløb, med forøgelsesmulighed ved hver enhed. Da Pælehusene så åbenlyst henvender sig til vandsports- og lystfiskersegmentet, har Møn Naturforening i en [klage](#) argumenteret for, at Pælehusene skal konsekvensvurderes med tanke på fuglearter på udpegningsgrundlaget for N 168, som ifølge basisanalyserne er afhængige af uforstyrrelse. Da klageinstansen [ikke gav medhold i klagen](#), så viser det, hvor vanskeligt habitatdirektivet lader sig implementere via den sædvanlige procedure, når det gælder turisme – selv når det gælder helt konkrete projekter med fast anlæg osv.

Det vides ikke, om en tilsvarende klage over Sukkerfabrikken i sin helhed, med plads til 2.500 gæster, også vil underkendes i Klagenævnet?

Men miljøministerens besvarelse af spørgsmål nr 570 i marts 2020 fastslår, at habitatdirektivet gælder i medlemslandene, uanset graden af national gennemførelse.

<https://www.ft.dk/samling/20191/almdel/mof/spm/570/svar/1642505/2163262.pdf>

Konklusionen må være, at når det gælder trusselstypen "menneskelig forstyrrelse", så må det gribes anderledes an:

*Vækststrategier for naturturisme kan ikke stå alene.*

*Det er nødvendigt med strategier for, hvordan uforstyrrelsen kan fastholdes/genetableres, så direktivbestemt beskyttelse ikke tilsidesættes. Dette i henhold til Habitatdirektivets §6.2., som tager afsæt i princippet om forebyggelse, hvorefter medlemsstaterne skal træffe "passende foranstaltninger" for at undgå forringelser og forstyrrelser af de arter, for hvilke områderne er udpeget.*

*Vi henviser til EU Kommissionens vejledning til myndighederne (2019) "Forvaltning af Natura 2000-lokaliteter. Bestemmelserne i artikel 6 i habitatdirektivet 92/43/EØF" og Miljøstyrelsens habitatvejledning fra 2020.*

**Møn Naturforening henstiller derfor til, at Natura 2000 planerne pålægger henholdsvis Vordingborg Kommune (via handleplanerne) og Naturstyrelsen (via plejeplanerne), at arbejde**

**med strategier for, hvordan den nødvendige uforstyrrelse kan sikres / genetablere, og forringelse af levestederne kan undgås, set i lyset af den stigende brug af Møns Natura 2000 områder til turisme og rekreation.**

**Vi henstiller endvidere til, at det af Natura 2000 planerne tydeligt skal fremgå, at alle planer, projekter og aktiviteter, som direkte eller indirekte, herunder kumulativt og på strateginiveau, kan medføre menneskelig forstyrrelse af arterne på udpegningsgrundlaget eller forringelse af levestederne, skal vurderes i forhold hertil, af den/de godkendende/tilsynsførende myndighed(er).**

I de lokale myndigheders "værktøjskasse" er redskaber som arbejde med zoner og tilgængelighed, markedsføring, "nudging" og andet, som vi gerne vil gøre opmærksom på igen, når kommunens handleplaner og Naturstyrelsens plejeplaner kommer i høring.

### Områdespecifikt:

Kun nogle nedslag. Vi har i henvendelsen "[Rekreativ udnyttelse...](#)" givet en mere uddybende behandling.

### 168 Havet og kysten...

Området har nationalt og internationalt stor betydning bl.a. for mange fuglearter. En præmis for mange af disse arter er netop det ringe forstyrrelsesniveau.

Mange af arterne på udpegningsgrundlaget er bl.a. i yngletiden meget følsomme for menneskelig forstyrrelse (landgang på skær, færdsel, forskellige former for vandsport, droneflyvning etc.)

Hvor "publikum" før var jægere, fiskere og rutinerede fritidssejlere, så ser vi i disse år uerfarne turister myldre ud i lejede kajaker etc., uvidende om den skade de forårsager ved landgang på ynglesteder.

Med Stege Sukkerfabrik Feriecenters 2.500 gæster inkl. Pælehusene, bliver opgaven med at håndhæve beskyttelseshensynene svær og kompleks, måske umulig, at løfte. Planmaterialet nævner "markering" som foranstaltning mod menneskelig forstyrrelse – det mener vi er ganske utilstrækkeligt.

Vi har i 2021 konstateret og dokumenteret, at de kæmpe flokke svingfjerfældende, ikke flyvedygtige svaner, klumper sig sammen. Det er deres velkendte stressreaktion på menneskelig forstyrrelse, som når den gentages, har betydning for bl.a. fouragering. Svanernes fældning sker uheldigvis i juli og august, samtidig med at turistsæsonen er på sit højeste. Problematikken er velkendt og belyst i [DCE-rapport fra 2019](#).

Af vital betydning for mange af de ynglende fugle er uforstyrrelse på strande og skær.

Eksempelvis de så godt som helt uforstyrrede Sækkesand med omkringliggende småøer, som er et vigtigt ynglested for terner, herunder den meget sjældne rovterne. Denne uforstyrrelse er nu truet af bl.a. Sukkerfabrikken og Kystprojektet, som begge vil profitere på at sende turister ud i naturen.

### 171 Klinteskoven

Som vi har beskrevet, i "Rekreativ udnyttelse...", så konflikter MTB-kørslen (mountainbike) med Natura 2000 beskyttelsehensyn.

Vi har gået MTB ruten, og trods flere egnede redetræer til hvepsevågen og andre rovfugle, er der ikke en eneste rede langs MTB-sporene. Undersøgelse fra Store Dyrehave med [optælling af reder før og efter anlæg af MTB-rute](#) viser, at MTB mindsker antallet ynglende rovfugle markant, herunder hvepsevåge.

Vi mener desuden, at de er en juridisk uholdbar situation omkring Geo-centeret, som klagenævnet ved etableringen friholdt fra VVM, med det argument, at der kun er tale om indendørs aktiviteter, og derfor betragtes det på linje med et traditionelt museum. Men aktiviteterne foregår i høj grad udendørs, herunder MTB. Da sagen således blev afgjort på den forkerte præmis, mener vi der bør overvejes at genåbne den.

Med knopskydning kommer der stort set hvert år nye primitive overnatningspladser på Naturstyrelsens arealer, som skaber yderligere uro. Nyt for i år er udvidelse af shelterpladsen ved Mandemarke Haver, samt brug af den gamle skovfogedbolig ved Liselund til turismeformål.

### 180 Stege Nor

Ville fortjene status som EU-fuglebeskyttelsesområde, da her er fuglebestande (toppet lappedykker, stor skallesluger m.fl.), der er beskyttet via fuglebeskyttelsesdirektivet.

Uforstyrreligheden, som gør området til en god fuglelokalitet, er truet, på linje med og af samme årsager som område 168.

Uden for Natura 2000 ligger havneindløbet og Sukkerfabrikkens slambassiner, hvor mange andefugle, herunder op til flere tusinde troldænder, har deres vinterkvarter. Det er truet af Pælehusene og øget aktivitet på Sukkerfabrikkens område.

### 183 Busemarke Mose og Råby Sø

Området er en betydende fuglelokalitet, selv om dette ikke bliver nævnt i materialet. Af hensyn til fuglelivet kan vi kun opfordre til, at her fortsat absolut bør friholdes for publikumsadgang.

Kitesurferne holder sig fra stranden syd for området, det ville ellers kunne skræmme fuglelivet.

Tilsvarende må hanggliding, dronedeflyvning helikopteroverflyvning o.l. undgås.

På vegne af bestyrelsen i Møn Naturforening

Margareta Dahlström